

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

20 вер.

Робоча програма навчальної дисципліни

Безпекові аспекти міжнародних відносин

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

вид дисципліни: за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

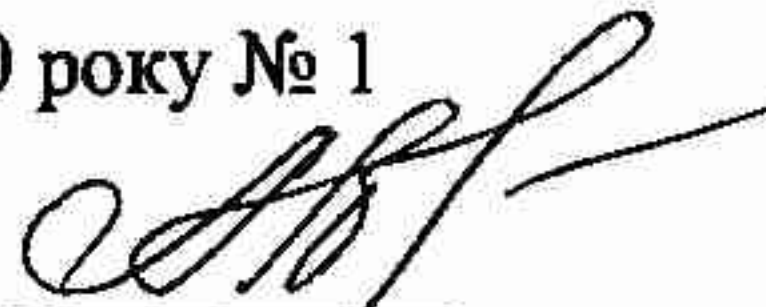
“28” серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Євгенія СОЛОВИХ.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2020 року № 1

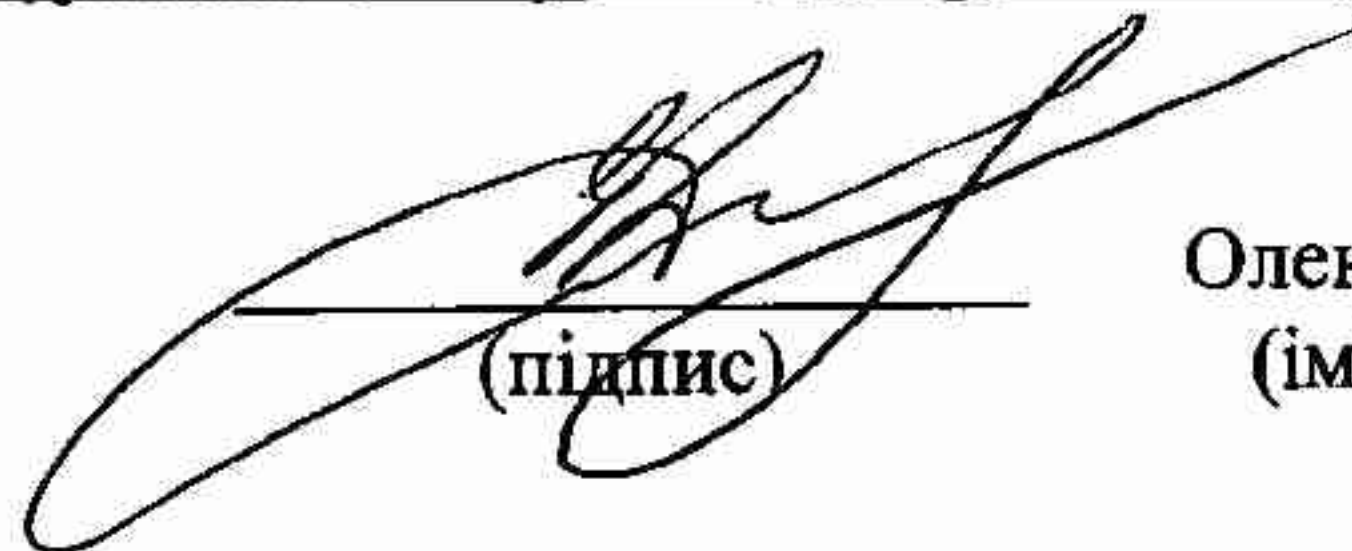
Завідувачка кафедри

(підпис)

Людмила НОВИКОВА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

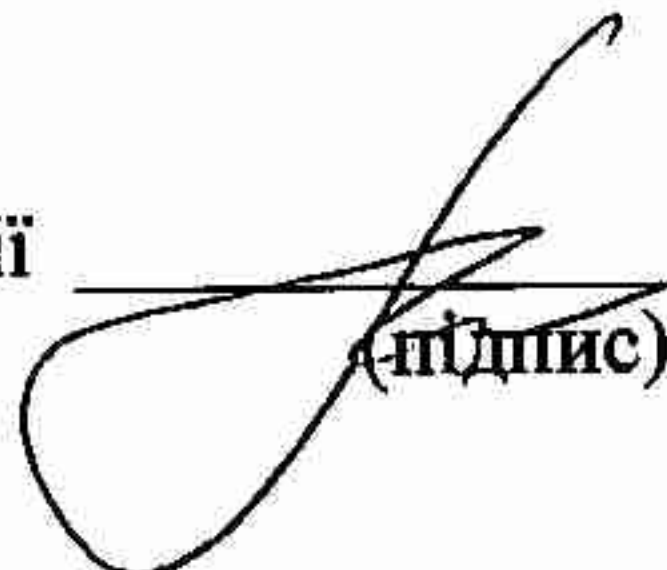

(підпис)

Олена ДОЦЕНКО
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Безпекові аспекти міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми : «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» підготовки магістра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів розуміння сутності безпекових аспектів міжнародних відносин; розвинути у них практичні навички щодо: здійснення оцінки та аналізу міжнародної безпеки у політичній, економічній, соціальній та ін. сферах; виявлення реальних та потенційних загроз міжнародній безпеці у контексті посилення світової енергозалежності; особливостей гарантування міжнародної технічної та техногенної безпеки, екологічної і продовольчої безпеки (у т. ч. з урахуванням асиметричності глобального розвитку).

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- формування наступних загальних компетентностей:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК7. Вміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК3. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність виробляти підходи до розв'язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики, організовувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати наукові доповіді, здійснювати їх публічну апробацію.

СК5. Здатність провадити прикладні аналітичні розробки проблем міжнародних відносин та світової політики, фахово готувати аналітичні матеріали та довідки, працювати з дипломатичними та міжнародними документами.

СК12. Здатність визначати особливості, характер та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК13. Здатність до опанування професійних знань нового рівня, підвищення рівня своєї фахової кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й

Семестр	
2-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.

2. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми матриця відповідності освітнього компонента **ВБ6. «Безпекові аспекти міжнародних відносин»**, методів навчання та форм оцінювання, які використовуються, програмним результатам навчання, визначеним освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН3. Демонструвати знання наукових підходів, методологій та методик дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.	Пояснювально-ілюстративний, пояснювально-рецептивний, репродуктивний, проблемний виклад, евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький, метод оволодіння новими знаннями, методи стимулювання інтересу до навчання, методи контролю та корекції за ефективністю навчально-пізнавальної, а також методи дистанційного	Підготовка відповідей за навчальними питаннями теми, усне опитування та навчальна дискусія; виконання тестових завдань; підготовка та захист доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовка та захист есе, виконання, презентація та обговорення ситуаційних завдань, аналіз та обговорення кейсів, залікова робота.
РН4. Демонструвати поглиблені знання проблем міжнародної та національної безпеки, міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів, підходів, способів та механізмів забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.	навчання та оцінювання на платформах Moodle, Zoom або Google Meet.	-/-
РН9. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої	-/-	-/-

політики держав.		
РН10. Визначати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові й інші ризики у сфері міжнародних відносин.	-/-	-/-
РН11. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.	-/-	-/-
РН15. Оцінювати міжнародні події, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.	-/-	-/-
РН17. Проводити підготовку, розробку та реалізацію проектів прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики, регіоналістики та міжнародних комунікацій.	-/-	-/-
РН23. Доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародних відносин.	-/-	-/-

3. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки

Наукова та політична актуальність курсу «Безпекові аспекти міжнародних відносин». Предмет, методи та основні завдання курсу. Історичний вимір поняття «безпека». Базові та сучасні концепції міжнародної безпеки. Сутність понять «національна безпека», «регіональна безпека» та «міжнародна безпека». Сучасні загрози та виклики національній та міжнародній безпеці. Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки.

Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем

Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій. Глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин. Міжнародна політика як сфера зіткнення інтересів. Основні причини виникнення міжнародних конфліктів. Динаміка розгортання міжнародного конфлікту. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах. Поняття запобігання конфлікту, його основні форми. Переговори, mediaція, арбітраж, рішення міжнародних судів (трибуналів). Роль ООН як міжнародного форуму в контексті організації та проведення миротворчих операцій.

Тема 3. Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки

Система інформаційного забезпечення міжнародної безпеки. Система показників та індикаторів інформаційного забезпечення міжнародної безпеки. Методи та системи моніторингу основних складових міжнародної безпеки. Побудова системи індикаторів моніторингу міжнародної безпеки. Безпекові інститути і глобальне співробітництво у системі забезпечення міжнародної безпеки.

Тема 4. Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку

Глобальні трансформації та соціально-демографічні аспекти безпеки глобального розвитку. Глобальні соціально-демографічні ризики і загрози (некерована міграція, значна нерівність у доходах, продовольча криза, некерована урбанізація). Нова роль міжнародного соціального співробітництва. Соціальна й демографічна безпека держави: поняття, оцінка загроз та пріоритети досягнення. Реалізація Глобальних Цілей сталого розвитку ООН 2030 та посилення соціальної відповідальності в контексті національної соціально-демографічної безпеки.

Тема 5. Міжнародна продовольча безпека

Міжнародна продовольча безпека в контексті проблем і викликів світової економіки та структурних зрушень у світовому виробництві та споживанні. Світова проблема продовольчої безпеки та місце України в Глобальному індексі продовольчої безпеки. Римська декларація про світову продовольчу безпеку. Основні фактори, які впливають на продовольчу безпеку. Поняття міжнародної продовольчої безпеки: політичний, економічний та соціальний аспекти. Критерії та індикатори оцінки міжнародної продовольчої безпеки. Реальні та потенційні загрози міжнародній продовольчій безпеці. Способи забезпечення світової продовольчої безпеки.

Тема 6. Міжнародна енергетична безпека

Міжнародна енергетична безпека в контексті структурних зрушень світової економіки та проблеми вичерпування глобальних енергетичних ресурсів. Поняття міжнародної енергетичної безпеки, критерії та індикатори її оцінки. Індекс ризику енергобезпеки. Показники енергобезпеки. Безпека газо- та нафто постачання в світі. Міжнародна атомна енергетика. Міжнародні організації з енергетичної безпеки. Зелена книга «Європейська стратегія щодо сталої, конкурентоздатної та безпечної енергетики».

Тема 7. Міжнародна технологічна та інформаційна безпека

Сутність та визначення поняття “інформаційна безпека”. Основні реальні та можливі (потенційні) загрози інформаційній безпеці України у різних сферах. Базисні індикатори інформаційної безпеки. Поняття та аналіз технологічних ризиків і загроз (шахрайство в IT-технологіях і «крадіжки» даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація). Міжнародна технологічна безпека: суть та проблеми забезпечення. Роль сучасних інформаційних технологій у формуванні світової політики та інформаційної інфраструктури. Інформаційна пропаганда та контрпропаганда як складові міжнародної безпеки. Роль міжнародних агентств новин у глобальних інформаційних процесах.

Тема 8. Міжнародна екологічна безпека

Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки. Проблема «парникового ефекту». Глобальне потепління та екологічна безпека. Сутність та особливості екологічної безпеки. Система екологічної безпеки. Об'єкти та суб'єкти екологічної безпеки. Критерії екологічної безпеки. Принципи забезпечення екологічної безпеки. Екологічні ризики і загрози глобальному розвитку (критичний рівень забруднення і збільшення викидів парникових газів, важка адаптація до зміни клімату).

Сутність екологічної конкурентоспроможності та екологічної репутації. Кіотський протокол: суть, мета, механізм функціонування, позитивні та негативні сторони.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					у с ь о г о	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки	15	2	2			11						
Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем	15	2	2			11						
Тема 3. Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки	15	2	2			11						
Тема 4. Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку	15	2	2			11						
Тема 5. Міжнародна продовольча безпека	15	2	2			11						
Тема 6. Міжнародна енергетична безпека	15	2	2			11						
Тема 7. Міжнародна технологічна та інформаційна безпека	15	2	2			11						
Тема 8. Міжнародна екологічна безпека	15	2	2			11						
<i>Усього годин</i>	120	16	16			88						

4. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки	2
2.	Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем	2
3.	Тема 3. Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки	2
4.	Тема 4. Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку	2
5.	Тема 5. Міжнародна продовольча безпека	2
6.	Тема 6. Міжнародна енергетична безпека	2

7.	Тема 7. Міжнародна технологічна та інформаційна безпека	2
8.	Тема 8. Міжнародна екологічна безпека	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність, структурні елементи та декомпозиція міжнародної безпеки <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; підготувати доповіді на визначену тему та презентації (на вибір). <i>Завдання:</i> 1) написати есе на тему: «Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки»; 2) проаналізувати нормативно-правову базу України щодо питань національної та міжнародної безпеки.	11
2.	Тема 2. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготуватись до ділової гри; підготувати аналітичну записку на визначену тему та презентації (на вибір). <i>Завдання:</i> 1. Самостійно знайти матеріали та підготувати аналітичну записку на тему: «Аналіз сучасного регіонального конфлікту (за вибором), використовуючи метод SWOT-аналізу. 2. Проаналізувати суть понять «міжнародні конфлікти» і «міжнародна безпека».	11
3.	Тема 3. Методологічні основи і системи забезпечення міжнародної безпеки <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготуватись до ділової гри; підготувати аналітичну записку на визначену тему та презентації (на вибір). <i>Завдання:</i> 1) самостійно ознайомитись з методологією інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України; 2) з безпековими інститутами системи забезпечення міжнародної безпеки.	11
4.	Тема 4. Соціально-демографічні виміри безпеки глобального розвитку <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготувати доповіді на визначену тему та презентації	11

	(на вибір). <i>Завдання:</i> 1) ознайомитись з «Реалізацією Глобальних Цілей сталого розвитку ООН 2030 та посилення соціальної відповідальності в контексті національної соціально-демографічної безпеки; 2) провести аналіз роботи з текстом (у формі есе)	
5.	Тема 5. Міжнародна продовольча безпека За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготувати доповіді на визначену тему та підготувати презентації на визначену тему (на вибір здобувача): <i>Завдання:</i> 1) ознайомитись з «Аналітичним дослідженням стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги у продуктах харчування для малозабезпеченого населення» (Автор: С.В. Щербина); 2) проаналізувати Римську декларацію про світову продовольчу безпеку.	11
6.	Тема 6. Міжнародна енергетична безпека За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготувати аналітичну записку; підготувати доповіді на визначену тему та презентації (на вибір). <i>Завдання:</i> 1) проаналізувати Європейську стратегію тривалої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики (Зелена Книга Комісії Європейських Співтовариств; 2) ознайомитись з «Енергетичною стратегією України на період до 2035 року «безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»; 3) підготувати аналітичну записку на одну із запропонованих тем.	11
7.	Тема 7. Міжнародна технологічна та інформаційна безпека За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготувати аналітичну записку; підготувати доповіді на визначену тему та презентації (на вибір). <i>Завдання:</i> для підготовки до практичного заняття, необхідно виконати одне із запропонованих завдань, а саме: 1) написати аналітичну записку щодо методів пропаганди та контрпропаганди на прикладі _____ (здобувач самостійно обирає країну); 2) написати есе на тему «Аналіз захисту від технологічних ризиків і загроз на державному рівні». Дослідження провести на основі аналізу однієї із держав світу (за вибором здобувача) та розглянути, як здійснюється захист від технологічних ризиків і загроз на державному рівні (шахрайство в ІТ-технологіях і «крадіжки» даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація).	11

8.	Тема 8. Міжнародна екологічна безпека За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготувати аналітичну записку; підготувати доповіді на визначену тему та презентації (на вибір). <i>Завдання:</i> 1) Написати аналітичну записку на тему: «Екологічна безпека однієї із країн світу (за вибором здобувача); 2) провести роботу з текстом.	11
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання робочою програмою не передбачені.

7. Методи контролю

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) на практичних заняттях проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, а також у формі виступів здобувачів із доповідями при обговоренні навчальних питань, захисту презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), обговорення ситуаційних завдань, кейсів, оглядових записок, есе тощо.

При вивченні кожної теми проводиться **поточний контроль** у формі усного опитування та виступів здобувачів із заздалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає здатність здобувача засвоїти категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем.

За виступ на практичному занятті можна отримати від 1 (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) до 2,5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, статистичних матеріалів і т.д.) балів.

Сума балів за виконання завдань на практичному занятті складає:

Тема 1-8 – до 2,5 балів: (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача – 0,5 балів; захист презентацій, обговорення есе, аналітичних записок – 2 бали.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі підготовки відповідей за навчальними питаннями теми, підготовки доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовки есе, оглядових записок, виконання ситуаційних завдань, аналізу кейсів.

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає:

Тема 1-8 – до 2,5 балів: підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 балів; підготовка презентацій доповіді – 2 бали.

Також здійснюється проміжний тестовий контроль – 1 бал x 20 питань = 20 балів.

Загальна сума балів за виконання завдань для самостійної роботи, роботу на практичних заняттях та виконання проміжного тестового контролю може сягати 60 балів.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку у формі письмової відповіді на питання або комп'ютерного тестування, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією програмою.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань **залікової роботи** – 40. Час виконання – до 60 хвилин. Заліковий білет складається з двох теоретичних питань. Перше і друге питання оцінюються по 20 балів.

За бажанням (та за згодою викладача) здобувач має можливість обрати тестову форму завдання (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь).

Увага! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0 балів).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти залік у **такій самій формі дистанційно на платформі Moodle** <https://dist.karazin.ua/moodle/> в дистанційному курсі «**Безпекові аспекти міжнародних відносин**».

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, а також балів, отриманих за результатами семестрового контролю. Максимальна сума балів складає 100 балів.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів на практичних заняттях:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.

16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи практичному занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь здобувачів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
33-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
25-32	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору

	стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
17-24	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
9-16	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-8	Здобувач не в змозі дати повну відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота									Залік	Сума	
								Проміжний тестовий контроль			Разом
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	20	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... – теми розділів

Поточний контроль – 60 балів, з них:

4 есе x 4 бали = 16 балів;

3 аналітичних записки x 4 бали = 12 балів;

1 презентація x 4 бали = 4 бали;

відповіді на практичних заняттях = 1 бал x 8 = 8 балів

Проміжний тестовий контроль – 20 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів.

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає:

Тема 1-8 – до 2,5 балів: підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 балів; підготовка презентацій доповіді – 2 бали.

Також здійснюється проміжний тестовий контроль – 1 бал x 20 питань = 20 балів.

Загальна сума балів за виконання завдань для самостійної роботи, роботу на практичних заняттях та виконання проміжного тестового контролю може сягати 60 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання для дворівневої шкали оцінювання а
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник/авт. кол.: В.І. Абрамов., Г.П. Ситник, В.Ф. Смоляннюк; за заг. ред. Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2016. – 784с.
3. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень: монографія / А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2013. – 104 с.
4. Коломієць О.В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації: монографія / О.В. Коломієць, – К.: Вид-во КиМУ, 2013. - 427 с.
5. Левенець С. В. Механізми впливу організованих груп інтересів на політику національної безпеки України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. – К., 2019.
6. Малик І. Інформаційна безпека суспільства та інформаційні війни: співвідношення понять С.16-19. Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики // Матеріали III Регіональної науково-теоретичної конференції (Львів, 24 березня 2016 р.). – Львів: НУ ЛП, 2016. – с.
7. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.
9. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень: навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник; уклад. В. М. Гаврилюк. – К.: НАДУ, 2013. – 56 с.
10. Global Peace Index 2018: Measuring peace in a complex world / The Institute for Economics and Peace. – Sydney. – June, 2018 URL://visionofhumanity.org/reports (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

Допоміжна література

1. Воєнна доктрина України від 24.09.2015. – URL: [//zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/page](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/page) (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)
2. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 7 серпня 2015 р. – URL://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15 (дата звернення: 13. 07. 2020 р.)
3. Коломієць О.В. Особливості німецької моделі національної безпеки // Сучасні соціально-гуманітарні дискурси: Матеріали V Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Дніпропетровськ, 21 березня 2015 р.): у 5-х частинах. – Д. : ТОВ «Інновація», 2015. - Ч. 1. - С. 180-182.
4. Коломієць О.В. Особливості системи міжнародної безпеки в умовах глобалізації. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук спеціальність 23.00.04 - політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку, Одеса – 2015.
5. Перепелиця Г. Асиметрія в міжнародних відносинах // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). – К.: Парламентське видавництво, 2011. – С. 41- 42.
6. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 08.07.09 р. № 514/2009 // Офіційний вісник Президента України. – 2009. – № 20. – С. 18. – Ст. 677. 3.
7. Рудько С.О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та

Федеративної Республіки Німеччини [Текст]: підруч. з курсу / Рудько Сергій Олексійович. – Острого: Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2015. – 297 с. 27.

8. Седляр Ю.О., Стадніченко О.І. Зовнішньополітичний аналіз: предметне поле дослідження та етапи становлення / Ю.О. Седляр, О.І. Стадніченко // *POLITICUS: науковий журнал*. – 2016. - №1. – С. 228-231.

9. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія / А.І. Семенченко. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 429 с.

10. Сурмин Ю.П., Бидзюра И.П. Аналитическая деятельность: теория, методы, инструменты: учеб. для студ. высш. учеб. завед. – К.: «Освіта України» 2015. – 494 с.

11. Указ Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» від 6.05.2015. – URL://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015 (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

12. Фурашев В. Питання законодавчого визначення понятійно-категоріального апарату у сфері інформаційної безпеки / В. Фурашев // *Інформація і право*. – № 1(4)/2012. – С. 46-55.

13. Фурашев В. Сутність та визначення понять “інформаційна безпека” і “безпека інформації” / В. Фурашев // *Правова інформатика*. – № 2(34)/2012. – С. 51-59.

14. Шмелева О.Ю. Методология и методы политических исследований: Учебно-методическое пособие. – Н. Новгород, 2018. – 57 с.

15. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // *Формування ринкових відносин*. – 2007. – № 6. – С. 7–12.

16. Leguska A. V4 – Ukrainian cooperation within the European security // *Ukraine, Central Europe and the Future of European security*. – Bratislava, 2015. – P. 68-87.

17. EU Council conclusions on Common Security and Defence Policy, 19-20 December 2013 – URL://www.euun.europa.eu/articles/en/article_14417_en.htm (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. «Аналітичне дослідження стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги у продуктах харчування для малозабезпеченого населення» Автор: С.В. Щербина; режим доступу: URL://www.auii.org.ua/media/publications/743/files/PolicyResearch_2018_12_17_10_21_51_429866.pdf (дата звернення: 14.07.2020 р.)

2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст. 527) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст. 816 № 35-VIII від 23.12.2014, ВВР, 2015, № 4, ст. 13 № 2091-VIII від 08.06.2017 відносно національного інтересу України.

3. Ігнатуша І.М. Деякі теоретичні аспекти політичного прогнозування розвитку цивілізацій у XXI ст. // *Наукові праці МАУП*. – 2011. – Вип. 3(30). – С. 68-74. – URL://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npmaup/2011_3/pdf_files/68-74.pdf (дата звернення: 14.07.2020 р.)

4. Європейська стратегія тривалої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики (Зелена Книга Комісії Європейських Співтовариств. – URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_713#Text (дата звернення: 16.07.2020 р.)

5. «Енергетична стратегія України на період до 2035 року «безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» – URL://menr.gov.ua/files/images/news_2020/21012 (дата звернення: 19.07.2020 р.)

6. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про

зміну клімату – URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text) (дата звернення: 14.07.2020 р.)

7. Конституція України // Законодавство: URL: [//zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр) мир, стабільність и легитимність, 1990-2025/2050 (дата звернення: 16.07.2020 р.)

8. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире Валлерстайн Иммануэль України. - URL: [//fil.wikireading.ru/35873](http://fil.wikireading.ru/35873) (дата звернення: 15.07.2020 р.)

9. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text) (дата звернення: 12.07.2020 р.)

10. «Римська декларація про світову продовольчу безпеку». – URL: http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/Summit/Docs/Declaration/WSFS09_Draft_Declaration.pdf (дата звернення: 13.07.2020 р.)

11. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – URL: www.biblvnad.org.ua (дата звернення: 12.07.2020 р.).

12. Офіційний сайт Національного Комітету статистики України – URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 16.07.2020 р.)

13. Центр гуманітарних технологій – URL: www.gtmarket.ru.

14. EU Council conclusions on Common Security and Defence Policy, 19-20 December 2013 – URL: [//www.euun.europa.eu/articles/en/article_14417_en.htm](http://www.euun.europa.eu/articles/en/article_14417_en.htm) (дата звернення: 11. 06. 2020 р.)

15. Freedom House URL: [//freedomhouse.org](http://freedomhouse.org), www.freedomhouse.org.ua.

16. Transparency International URL: [//www.transparency.org/](http://www.transparency.org/)

17. Amnesty International URL: [//www.amnesty.org/](http://www.amnesty.org/), amnesty.org.ua/

18. GreenPeace www.greenpeace.org.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (практичні), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік **в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** <https://dist.karazin.ua/moodle/> в дистанційному курсі «Безпекові аспекти міжнародних відносин»

12. Перелік питань до заліку

Заліковий білет містить 40 тестових завдань.

Питання для підготовки:

1. Історичний вимір поняття «безпека».
2. Базові та сучасні концепції міжнародної безпеки.
3. Сутність понять «національна безпека», «регіональна безпека» та «міжнародна безпека».
4. Сучасні загрози та виклики національній та міжнародній безпеці.

5. Місце України в системі міжнародної та регіональної безпеки.
6. Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій.
7. Глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин.
8. Міжнародна політика як сфера зіткнення інтересів.
9. Основні причини виникнення міжнародних конфліктів.
10. Динаміка розгортання міжнародного конфлікту
11. Основні форми подолання конфліктних ситуацій у сучасних міжнародних відносинах.
12. Поняття запобігання конфлікту, його основні форми.
13. Переговори, медіація, арбітраж, рішення міжнародних судів (трибуналів).
14. Роль ООН як міжнародного форуму в контексті організації та проведення миротворчих операцій.
15. Система інформаційного забезпечення міжнародної безпеки.
16. Система показників та індикаторів інформаційного забезпечення міжнародної безпеки.
17. Методи та системи моніторингу основних складових міжнародної безпеки.
18. Побудова системи індикаторів моніторингу міжнародної безпеки.
19. Безпекові інститути і глобальне співробітництво у системі забезпечення міжнародної безпеки.
20. Глобальні трансформації та соціально-демографічні аспекти безпеки глобального розвитку.
21. Глобальні соціально-демографічні ризики і загрози (некерована міграція, значна нерівність у доходах, продовольча криза, некерована урбанізація).
22. Нова роль міжнародного соціального співробітництва.
23. Соціальна й демографічна безпека держави: поняття, оцінка загроз та пріоритети досягнення.
24. Реалізація Глобальних Цілей сталого розвитку ООН 2030 та посилення соціальної відповідальності в контексті національної соціально-демографічної безпеки.
25. Міжнародна продовольча безпека в контексті проблем і викликів світової економіки та структурних зрушень у світовому виробництві та споживанні.
26. Світова проблема продовольчої безпеки та місце України в Глобальному індексі продовольчої безпеки.
27. Римська декларація про світову продовольчу безпеку.
28. Основні фактори, які впливають на продовольчу безпеку.
29. Поняття міжнародної продовольчої безпеки: політичний, економічний та соціальний аспекти.
30. Критерії та індикатори оцінки міжнародної продовольчої безпеки.
31. Міжнародна енергетична безпека в контексті структурних зрушень світової економіки та проблеми вичерпування глобальних енергетичних ресурсів.
32. Поняття міжнародної енергетичної безпеки, критерії та індикатори її оцінки.
33. Індекс ризику енергобезпеки. Показники енергобезпеки.
34. Міжнародні організації з енергетичної безпеки.
35. Основні реальні та можливі (потенційні) загрози інформаційній безпеці України у різних сферах.
36. Базисні індикатори інформаційної безпеки.
37. Поняття та аналіз технологічних ризиків і загроз (шахрайство в ІТ-технологіях і «крадіжки» даних, кібератаки, критичний збій систем, значна цифрова дезінформація).
38. Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки.
39. Глобальне потепління та екологічна безпека.
40. Критерії екологічної безпеки.

